

Implementering af familierådgivningsordningen § 109 stk. 4 i kommunerne

Opfølgning på 24 kommuner

Status november 2013

Socialstyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: Socialstyrelsen@Socialstyrelsen.dk
www.Socialstyrelsen.dk

Forfatter: Kirstina Stenager

Indhold

Introduktion	5
Familierrådgiverordningens lovgrundlag	5
Familierrådgiverens opgave	5
Implementering af ordningen frem til april 2013	6
Opfølgning på implementering af familierrådgivningsordningen i de resterende 24 kommuner	8
Metode bag undersøgelsen	8
Undersøgelsens resultater	9
Konklusion	13
Status pr. 1. juni 2013	13
Status på opfølgningen på de 24 kommuner efteråret 2013	13
Samlet vurdering af kommunernes implementering af SEL § 109 stk. 4	14
Temadage i 13 kommuner	14
Litteratur	14

Introduktion

Social-, Børne- og Integrationsministeriet anmodede den 17. april 2013 Socialstyrelsen om at undersøge og følge op på kommunernes implementering af familierådgiverordningen, jf. servicelovens § 109, stk. 4. Social-, Børne- og Integrationsministeriet henviste i den forbindelse til Social-, Børne og Integrationsministerens endelige svar af 12. april 2013 på spørgsmål nr. 41 (LIU alm. del) til Folketingets Ligestillingsudvalg.

Socialstyrelsens konkluderede 3. juni 2013 i afdækningen af implementering af § 109 stk. 4. i kommunerne, at ordningen var implementeret i 74 kommuner, mens der i de resterende 24 kommuner ikke var tilstrækkelige oplysninger, som kunne begrunde, at ordningen her kunne anses for fuldt implementeret. Socialstyrelsen er derfor blevet bedt af Social-, Børne- og Integrationsministeriet om at følge op på graden af implementering af § 109 stk. 4. i disse 24 kommuner. Dette afdækkes i nærværende rapport.

Familierådgiverordningens lovgrundlag

Servicelovens § 109, stk. 4, er et tilbud om familierådgivning til kvinder, der kommer på krisecenter med børn. Bestemmelsen lyder:

”Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde støtte og vejledning fra en familierådgiver til kvinder med børn på boformer efter denne bestemmelse. Rådgivningen gives i forhold til bolig, økonomi, arbejdsmarked, skole, daginstitutioner, sundhedsvæsen m.v. og skal understøtte de enkelte dele i kommunalbestyrelsens øvrige tilbud. Rådgivningen iværksættes, når forberedelsen til udflytning fra boformen påbegyndes, og indtil kvinden og børnene er etableret i egen bolig.”

Servicelovens § 109, stk. 4, trådte i kraft den 1. juli 2008 (ved lov nr. 549 af 17. juni 2008). Forpligtelsen til at yde familierådgivning påhvilede fra 1. august 2008 de 37 beliggenhedskommuner for kvindekrisecentre. Ved en ændring af retssikkerhedsloven blev reglerne om beliggenhedskommune ændret, hvorefter det fra 1. august 2010 er alle landets kommuner, der har forpligtelsen til at tilbyde familierådgivning. Der er ikke i lovgivningen fastsat specifikke krav til, hvordan kommunerne skal implementere familierådgivningsordningen.

Familierådgiverens opgave

Målet med familierådgivningen er, at kvinden i forbindelse med udflytning fra krisecentret, og indtil hun er etableret i egen bolig, får støtte til koordinering af den relevante hjælp i det kommunale system, og får de praktiske rammer for sit liv på plads.

Familierådgivningen skal yde støtte og gøre kvinderne parate til udflytning fra krisecentrene og til at tage vare på deres børn, og mødrene skal styrkes i deres forælderrolle som eneforsørger. Det er hensigten, at rådgivningen skal påbegyndes inden udflytningen og fortsætte efter etableringen i egen bolig. Funktionen med at yde

en gennemgående og koordinerende familierådgivning skal sikre, at støtten og rådgivningen sker på tværs af sektorerne i forhold til bolig, økonomi, arbejdsmarked, skole, daginstitutioner, sundhedsvæsen m.v. og således bidrage til, at de enkelte dele af kommunalbestyrelsens øvrige tilbud om hjælp og støtte realiseres, og målene nås. Netop ved at yde en sammenhængende indsats giver man kvinderne det bedste fundament til at skabe en ny tilværelse uden vold, fordi kvinderne med den sammenhængende støtte får et godt grundlag for en bedre tilværelse.

Implementering af ordningen frem til april 2013

Implementeringen af familierådgivningen i kommunerne er fulgt gennem en procesevaluering, gennemført af Socialstyrelsen, i perioden fra **1. januar 2009 til 31. december 2010**^{1,2}.

Kommunernes organisering af familierådgivningen er løbende blevet fulgt gennem evalueringen, og kommuner, krisecentre og familierådgivere har løbende kontaktet Socialstyrelsen for at få afklaret diverse spørgsmål om familierådgivningsordningens organisering, indhold, afregning, udstrækning mv. I forbindelse hermed har Socialstyrelsen løbende registreret, hvem som har fungeret som familierådgiver i landets kommuner.

I **januar 2011** fremsendte Socialstyrelsen et brev og en orienteringsskrivelse til alle socialchefer om familierådgivning efter servicelovens § 109 stk. 4 til kvinder med børn, der kommer på krisecentre. Baggrunden for orienteringsskrivelsen var, at det fra 1. august 2010 påhviler alle kommunalbestyrelser at tilbyde familierådgivning til kvinder med børn, der kommer på krisecentre.

I et brev til landets socialchefer **maj 2011** opfordres kommunerne fortsat til at oplyse Socialstyrelsen om navn og kontaktoplysninger på den ansvarlige for kommunens familierådgivning, den enkelte familierådgiver og om rådgivningens organisering.

Socialstyrelsen holdt det sidste møde med netværket af familierådgivere i **april 2012**. Under Socialstyrelsens netværksmøder med kommunerne er det blevet drøftet, at der i nogle kommuner, efter lovændringen i 2010, fortsat var problemer med implementeringen af ordningen³. På baggrund af oplysninger herfra og fra styrelsens afholdelse af temadage om vold i familien i perioden primo 2012 til maj/juni 2013, konstaterede styrelsen fortsatte mangler i implementeringen af familierådgivningsordningen.

---

¹ Hannemann og Stenager, 2011

² Procesevalueringen har metodisk benyttet sig af afholdelse af halvårige netværksmøder for familierådgiverne i hele landet til at indsamle familierådgivernes erfaringer med ordningen og til at understøtte implementeringen af loven undervejs. På netværksmøderne har familierådgiverne fået mulighed for at udveksle erfaringer og sparre med hinanden, ligesom de har fået svar på en række tvivlsspørgsmål undervejs

³ Socialstyrelsens udkast til afsluttende statusnotat om implementeringen af familierådgivningsordningen fra juni 2012.

Pr. april 2013 havde nedenstående 53 kommuner oplyst at have en familierådgiver, herunder kontaktoplysninger på pågældende medarbejder(e).

Socialstyrelsens afdækning af kommunernes implementering i foråret 2013 viste, at **pr. juni 2013** kunne 74 kommuner konkluderes at have implementeret ordningen/oplyst at have en familierådgiver efter SEL § 109 stk. 4. Familierådgivningsordningen anses derfor som implementeret i disse kommuner. Det skal dog nævnes, at det ikke er ensbetydende med, at alle kvinder med børn på krisecenter med disse 74 kommuner som handlekommuner har fået tilbuddet om familierådgivningsordningen, da kvinden fx kan nå at være flyttet fra krisecenteret, inden tilbuddet er blevet foranstaltet.

Tabel 1. Oversigt over de 74 kommuner, som har implementeret familierådgivningsordningen pr. 1. juni 2013.

Albertslund Kommune	Herlev Kommune	Randers Kommune*
Allerød Kommune	Helsingør Kommune*	Ringkøbing-Skjern Kommune
Ballerup Kommune	Herning Kommune*	Ringsted Kommune*
Billund Kommune	Hillerød Kommune*	Roskilde Kommune*
Brøndby Kommune	Hjørring Kommune*	Rudersdal Kommune
Dragør Kommune	Holstebro Kommune*	Rødovre Kommune
Fredensborg Kommune	Horsens Kommune*	Silkeborg Kommune*
Faaborg-Midtfyns Kommune	Hvidovre Kommune*	Skanderborg Kommune
Bornholms Regionskommune*	Hørsholm Kommune	Skive Kommune
Esbjerg Kommune*	Jammerbugt Kommune	Sorø Kommune
Fanø Kommune	Ishøj Kommune	Solrød Kommune
Fredericia Kommune*	Kalundborg Kommune*	Stevns Kommune
Frederiksberg Kommune*	Kerteminde Kommune	Struer Kommune
Langelands Kommune	Kolding Kommune*	Sønderborg Kommune*
Frederikssund Kommune*	København Kommune*	Svendborg Kommune
Frederikshavn Kommune*	Køge Kommune*	Thisted Kommune*
Gentofte Kommune*	Langelands Kommune	Vallensbæk
Gladsaxe Kommune	Lemvig Kommune	Varde Kommune
Glostrup Kommune	Lolland Kommune*	Vejle Kommune*
Greve Kommune	Lyngby-Taarbæk Kommune*	Vesthimmerlands Kommune
Gribskov Kommune	Nyborg Kommune	Viborg Kommune*
Guldborgsund Kommune*	Mariagerfjord Kommune*	Aabenraa Kommune*
Haderslev Kommune *	Norddjurs Kommune	Aalborg Kommune*
Halsnæs Kommune*	Næstved Kommune*	Århus Kommune*
Hedensted Kommune	Odense Kommune*	

*Beliggenhedskommune for et krisecenter. Alle 37 beliggenhedskommuner har oplyst at have en familierådgiver.

Opfølgning på implementering af familierådgivningsordningen i de resterende 24 kommuner

I 74 kommuner er familierådgivningsordningen efter SEL § 109 stk. 4. således implementeret. I de resterende 24 kommuner er Socialstyrelsen blevet bedt om at følge op på graden af implementering af ordningen.

For 3 kommuners vedkommende er vurderingen imidlertid, at det ikke har været relevant med yderligere opfølgning, da svarene fra foråret 2013 er tilstrækkelige til at afdække implementeringsgraden (Rebild, Læsø og Samsø). Rebild oplyste i foråret 2013, at ordningen ikke var implementeret. Læsø og Samsø har en grundet den lille kommunestørrelse ikke en fast implementering af ordningen, men en ad hoc implementering i de sjældne tilfælde, hvor en kvinde fra kommunen kommer på krisecenter.

Således er der blevet fulgt op på 21 kommuner i efteråret 2013.

Metode bag undersøgelsen

Socialstyrelsen har anvendt følgende fremgangsmåde til at undersøge om ordningen er blevet implementeret i disse kommuner.

Kommunerne har fået tilsendt en mail, der beskriver årsagen til, at Socialstyrelsen henvender sig til dem igen efter henvendelsen i foråret 2013. Kommunen er blevet stillet en række uddybende spørgsmål til den besvarelse, som de kom med i foråret 2013. Spørgsmålene er blevet tilpasset individuelt til den enkelte kommune. Ét spørgsmål er blevet stillet til samtlige 24 kommuner:

Er familierådgivningen efter § 109 stk. 4. en klar identificerbar funktion i kommunen, som krisecentrene og kvinderne ved, hvor de kan finde?

Mailen er sendt til den forvaltningschef/afdelingsleder i kommunen, som svarede på henvendelsen i foråret 2013. De kommuner, der ikke havde svaret indenfor den fastsatte deadline, er blevet kontaktet igen. I alt er der modtaget svar fra 20 ud af de 21 kommuner svarende til 95 procent.

Undersøgelsens resultater

Oversigten på næste side viser kommunernes besvarelser og en vurdering af graden af implementering af ordningen i kommunen. Der skelnes imellem fem grader af implementering:

Implementeret: Funktionen er klart identificerbar, og der er tale om et særskilt tilbud til kvinderne.

Ad hoc implementering: Der er tale om en lille kommune med få/ingen sager. Opgaven løftets derfor ad hoc.

Delvis implementering: Funktionen er klart identificerbar, men der er ikke et særskilt tilbud om familierådgivning til målgruppen for SEL § 109 stk. 4.

Usikker implementering: Funktionen er ikke identificerbar, og der er ikke et særskilt tilbud om familierådgivning til målgruppen for SEL § 109 stk. 4.

Ikke implementeret: Funktionen findes ikke i kommunen og opgaven løftes ikke.

- Er ordningen implementeret eller ad hoc implementeret anses ordningen som implementeret i tilstrækkelig grad.
- Er ordningen delvist implementeret eller usikkert implementeret anses ordningen for ikke at være tilstrækkeligt implementeret.

Graden af implementering er vurderet på baggrund af de svar, som kommunen har afgivet.

Tabel 2. Oversigt over de 24 kommunernes besvarelser, oktober/november 2013

	KOMMUNE	SVAR	VURDERING
1	Assens Kommune	<i>Borgeren modtager generelle råd og vejledning. Opgaven varetages i Myndighed Social af en socialrådgiver, som henviser til de afdelinger, der har kompetence på de forskellige fagområder. Hvis Myndighed Social kontaktes i forhold til SEL § 109, vil sagsbehandleren i samarbejde med borgeren vurdere, hvilken form for rådgivning og vejledning, der er behov for. Hvorvidt borgeren henvises til de relevante afdelinger eller får et koordinerede forløb, hvor det ikke er borgeren selv, der skal tage kontakt til de afdelinger, som borgeren er blevet henvist til, beror på en individuel vurdering af borgerens behov. Assens kommune er i gang med at udforme et procesmateriale for opgaven. Procesmaterialet vil bl.a. bestå af en arbejdsgangsbeskrivelse og en målrettet kontaktiliste over relevante samarbejdsparter. Procesmaterialet vil have fokus på at yde en helhedsorienteret indsats med udgangspunkt i borgerens samlede situation. Assens kommune oplyser, at når procesmaterialet er færdigt, vil funktionen være klart identificerbar i kommunen.</i>	Delvis implementeret
2	Brønderslev Kommune	<i>Har ikke fået svar fra kommunen.</i>	Vides ikke.
3	Egedal Kommune	<i>Kommunen vurderer, at der er tale om en klar identificerbar funktion. Kvinderne med børn modtager generel rådgivning som alle andre familier og får ikke et særskilt tilbud.</i>	Delvis implementering
4	Favrskov Kommune	<i>Har ikke haft henvendelser fra krisecenteret om kvinder fra kommunen. Funktionen er klar identificerbar.</i>	Vurderet implementeret
5	Faxe Kommune	<i>Kommunen vurderer, at der er tale om en klar identificerbar funktion. Kvinder med børn modtager et særskilt tilbud efter § 109 stk. 4.</i>	Implementeret
6	Furesø Kommune	<i>Funktionen var ikke formelt implementeret ved Socialstyrelsens henvendelse i foråret 2013. Kommunen har ved opfølgningen i efteråret 2013 fået etableret en klar identificerbar funktion.</i>	Implementeret
7	Holbæk Kommune	<i>Yder råd og vejledning på det generelle plan, men myndighedsafdelingerne har ikke samlet den brede familierådgivningsfunktion, som det beskrives i vejledningen. Rådgivningen er ikke en klar identificerbar funktion i kommunen. En sådan er under planlægning og vil blive effektueret senest medio november 2013 – formodentlig i regi af det nystartede "Familiehuset" i Holbæk Kommune.</i>	Usikker implementering. Forventes implementeret pr. nov. 2013
8	Høje Tåstrup Kommune	<i>Funktionen er klart identificerbar i kommunen.</i>	Implementeret
9	Ikast-Brande Kommune	<i>Funktionen er klart identificerbar i kommunen.</i>	Implementeret
10	Lejre Kommune	<i>Familierådgivningsopgaven er i Lejre Kommune ikke særligt udskilt. Funktionen er ikke klart identificerbar.</i>	Usikker implementering
11	Læsø Kommune	<i>Har ikke haft nogen sager. Opgaven vil blive løst, hvis/når der skulle komme sager. (Svar fra foråret 2013. Ingen yderligere opfølgning i efteråret 2013)</i>	Ad hoc implementering

12	Middelfart Kommune	<i>Funktionen er klart identificerbar.</i>	Implementeret
13	Morsø	<i>Kommunen har 0- max 2 sager om året. Funktionen er umiddelbart ikke klart identificerbar. Der gives råd og vejledning til både kvinder med og uden børn.</i>	Usikker implementering
14	Nordfyns Kommune	<i>Der er tale om en klar identificerbar funktion.</i>	Implementeret
15	Odder Kommune	<i>Kommunens størrelse gør, der ikke er en klar identificerbar funktion efter SL. § 109 stk. 4.</i>	Usikker implementering
16	Odsherred Kommune	<i>Der er ikke et særligt tilbud til kvinder på krisecentre. Tilbuddet er ikke klart identificerbar i dag, men kommunen vil lægge en information på deres (nye) kommunale hjemmeside om det generelle rådgivningstilbud.</i>	Usikker implementering
17	Rebild Kommune	<i>Funktionen er ikke implementeret. (Svar fra foråret 2013. Ingen yderligere opfølgning i efteråret 2013).</i>	Ikke implementeret
18	Samsø Kommune	<i>SL § 109 er ikke implementeret fast, da det er meget sjældent at kommunens kvinder kommer på krisecenter. I fald det blev relevant, vil kommunen etablere et rådgivningsforløb. (Svar fra foråret 2013. Ingen yderligere opfølgning i efteråret 2013)</i>	Ad hoc implementering
19	Slagelse Kommune	<i>Funktionen er klart identificerbar.</i>	Implementeret
20	Syddjurs Kommune	<i>Der ikke er et særskilt kommunalt rådgivningsforløb efter § 109 stk. 4. Kvinden kan få generel rådgivning, hvis hun efter opholdet på krisecenteret henvender sig til kommunen. Der er ikke tale om en klar identificerbar funktion.</i>	Usikker implementering
21	Tønder Kommune	<i>Opgaven er ikke en klar identificerbar funktion i kommunen, men der vil blive udarbejdet beskrivelse af tilbuddet som vil være at finde på kommunens hjemmeside. Hvis kvinden har behov, tilbydes der familierådgivning.</i>	Usikker implementering
22	Tårnby Kommune	<i>Funktionen er ikke klart identificerbar. Kommunen er ikke sikker på, at alle der er omfattet af SL § 109 stk. 4. har fået rådgivning ift. bolig, økonomi, arbejdsmarked, skole, daginstitutioner, sundhedsvæsen m.v.</i>	Usikker implementering
23	Vejen Kommune	<i>Antallet af ophold er meget begrænset. Grundet det ringe antal har kommunen valgt at benytte den geografiske opdeling der er blandt sagsbehandlerne. Ofte er der tale om kvinder kommunen har eller har haft kontakt til. Kommunen oplyser, at 'Om det så er en klar identificerbar funktion centre og kvinder kan finde kan vel diskuteres, men det virker i praksis'</i>	Delvis implementering
24	Ærø Kommune	<i>Der er meget få sager. Krisecenteret og kvinderne kan hurtigt komme i kontakt med de relevante sagsbehandlere og få rådgivning efter SL § 109 stk. 4. Foranlediget af Socialstyrelsens henvendelse, vil der blive en beskrivelse af Familierådgiverfunktionen specifikt på Ærø Kommunes hjemmeside.</i>	Ad hoc implementering

Tabel 3 viser en opsummering af de 24 kommunernes grad af implementering af SEL § 109 stk. 4.

Tabel 3. Oversigt over de 24 kommuners grad af implementering af SEL. § 109 stk. 4.

Implementeret	Ad hoc implementering	Delvist implementeret	Usikker implementeret	Ikke implementeret	Vides ikke
Favrskov*	Læsø	Assens	Holbæk**	Rebild	Brønderslev
Faxe	Samsø	Egedal	Lejre		
Furesø	Ærø	Vejen	Morsø		
Høje-Tåstrup			Odsherred		
Ikast-Brande			Syddjurs		
Middelfart			Tønder		
Nordfyns			Tårnby		
Ikast-Brande					
8 Kommuner	3 kommuner	3 kommuner	8 kommuner	1 kommune	1 Kommune

*Vurderes implementeret, men kommunen har ikke haft nogen sager. **Forventes implementeret pr. november 2013.

Som det fremgår af oversigten, har 8 kommuner implementeret ordningen. 3 kommuner har grundet deres størrelse og antallet af sager valgt en ad hoc implementering. Ordningen er her ikke fast implementeret, men løses såfremt behovet opstår. 3 kommuner har delvist implementeret ordningen. I to af disse kommuner er funktionen klart identificerbar, men der er ikke tale om et særskilt tilbud til kvinder med børn på krisecenter. Målgruppen tilbydes generel rådgivning og vejledning. I den tredje kommune løses opgaven, men funktionen er kun delvist klart identificerbar.

8 kommuner har en usikker implementering af ordningen. Familierådgivningsfunktionen er her ikke klart identificerbar, og flere kommuner oplyser, at der ikke er tale om et særskilt tilbud. Graden af varetægelse af opgaven er dermed usikker. Én kommune har ikke implementeret ordningen, og én kommune har ikke svaret på henvendelsen fra Socialstyrelsen i efteråret 2013.

Det bør nævnes, at der er tale om grove inddelinger i grad af implementering, og i praksis kan flere af kommunerne ligge i gråzonen mellem to kategorier. Vurderingen af kommunens grad af implementering er fortaget på baggrund af deres svar til Socialstyrelsen.

Samlet kan det konkluderes, at ud af de 24 kommuner, har 11 kommuner en tilfredsstillende implementering af ordningen (de 8 kommuner, der har implementeret ordningen, og de 3 kommuner, der grundet kommunestørrelse har en ad hoc implementering), mens 12 kommuner ikke har implementeret ordningen i tilstrækkelig grad. 1 Kommune har ikke afgivet svar på opfølgningen.

Konklusion

En af hovedkonklusionerne fra evalueringen af familierådgivningsordningen fra 2011 var:

Overordnet kan det siges, at kommunerne løser familierådgivningsfunktionen forskelligt både hvad angår ressourcer, organisering, samarbejdsmodel med krisecentret, tidspunkt for familierådgiverens indsats i forhold til den enkelte kvindes forløb, samt familierådgivningens konkrete indhold og udstrækning. Det har været op til den enkelte kommune at definere niveauet for familierådgivningen inden for lovens rammer, og det har resulteret i forskelligartede tilbud⁴.

Den kommunale forskellighed afspejler sig også i de undersøgte kommuners implementering af ordningen.

Status pr. 1. juni 2013

- Pr. 1. april 2013 havde 53 kommuner oplyst til Socialstyrelsen at have implementeret familierådgivningsordningen.

Socialstyrelsens undersøgelse af implementering af ordningen i juni 2013 viste:

- Yderligere 16 kommuner havde fuldt implementeret ordningen.
- Yderligere 5 kommuner havde i rimeligt omfang implementeret ordningen.

Samlet set blev det således vurderet, at i alt mindst 74 kommuner måtte anses for at have implementeret ordningen pr. 1. juni 2013. I 24 kommuner var graden af implementering uklar.

Status på opfølgningen på de 24 kommuner efteråret 2013

De resterende 24 kommuner har Socialstyrelsen fulgt yderligere op på i efteråret 2013. Opfølgningen viste:

- 8 af de 24 kommune har implementeret ordningen
- 3 af de 24 kommuner har en ad hoc implementering af ordningen
- 3 af de 24 kommuner har delvist implementeret ordningen
- 8 af de 24 kommuner har en usikker implementering af ordningen
- 1 af de 24 kommuner har ikke implementeret ordningen
- 1 af de 24 kommune har ikke svaret på Socialstyrelsens opfølgning i efteråret 2013

Samlet set er konklusionen for efteråret 2013

- 11 kommuner har implementeret ordningen tilfredsstillende
- 12 kommuner har ikke implementeret ordningen tilfredsstillende
- For 1 kommune kendes implementeringsgraden ikke

---

⁴ Hannemann & Stenager, 2011

Samlet vurdering af kommunernes implementering af SEL § 109 stk. 4

Samlet er vurderingen dermed, at

- 85 kommuner har implementeret familierådgivningsordningen tilfredsstillende
- 12 kommuner har ikke implementeret ordningen tilfredsstillende
- For 1 kommune kendes implementeringsgraden ikke

Konklusionen skal tages med det forbehold, at den er baseret på kommunens skriftlige tilbagemeldinger. Der er ikke inkluderet stikprøveundersøgelser af kommunernes sager med målgruppen for ordningen.

Overordnet set konkluderes det, at der i tråd med Socialstyrelsens tidligere erfaring er en udfordring i 12 kommuner i forhold til implementering af servicelovens § 109, stk. 4, samt en enkelt kommune, hvor implementeringsgraden fortsat er ukendt.

Temadage i 13 kommuner

På baggrund af Socialstyrelsens opfølgning på kommunernes grad af implementering af SEL § 109 stk. 4 vil Socialstyrelsen tilbyde undervisning om familierådgivningsordningen på en temadag til de 12 kommuner, der I) ikke har implementeret ordningen, II) har usikker implementering af ordningen, eller III) har en delvis implementering af ordningen. Såfremt behovet er der, tilbydes temadagen til den kommune, der ikke har svaret på Socialstyrelsens henvendelse i efteråret 2013. Samlet set tilbydes der undervisning om familierådgivningsordningen til 12 eller 13 kommuner.

Litteratur

Hannemann og Stenager (2011): *Familierådgivning til kvinder på krisecenter. Implementering af § 109 stk. 4 i serviceloven de første 2 år*. Socialstyrelsen.

Ministerialtidende 2011: *Vejledning om botilbud mv. til voksne efter reglerne i almenboligloven, serviceloven og friplejeboligloven*. (Vejledning nr. 4 til serviceloven). VEJ nr. 14 af 15/02/2011.